

AKTUALNO Vprašanje

Po nedavnih volitvah v ljudske odbore (občinske in okrajne) se nam bližajo še skupiščinske volitve, ki bodo koncem marca. Po določenem klijfu bo Gorenjska (s 131.814 prebivalci, oziroma 110.500 priznajalci) volila skupno 25 poslancev v Zvezno in Republiško skupiščino, in sicer pet poslancev v Zvezno (2 v Zvezni zbor in 3 v Zvezni zbor priznajalcev) ter 20 poslancev v Republiško skupiščino. V Republiškem zboru bo zastopalo okraj Kranj II, v Republiškem zboru priznajalcev pa 9 poslancev.

Prprave za te volitve so že v teku.

V pripravah na te volitve se pojavlja več važnih nalog. Med prvimi bo, seveda, politična priprava. Volivci bodo lahko volili in dali svoj glas s polno samozvestjo in hkrati z občulkom odgovornosti le, če bodo dobra seznanjeni z nalogami republikega in zveznega parlamenta in če bodo hkrati dovolj poznavali kandidate in njihove sposobnosti.

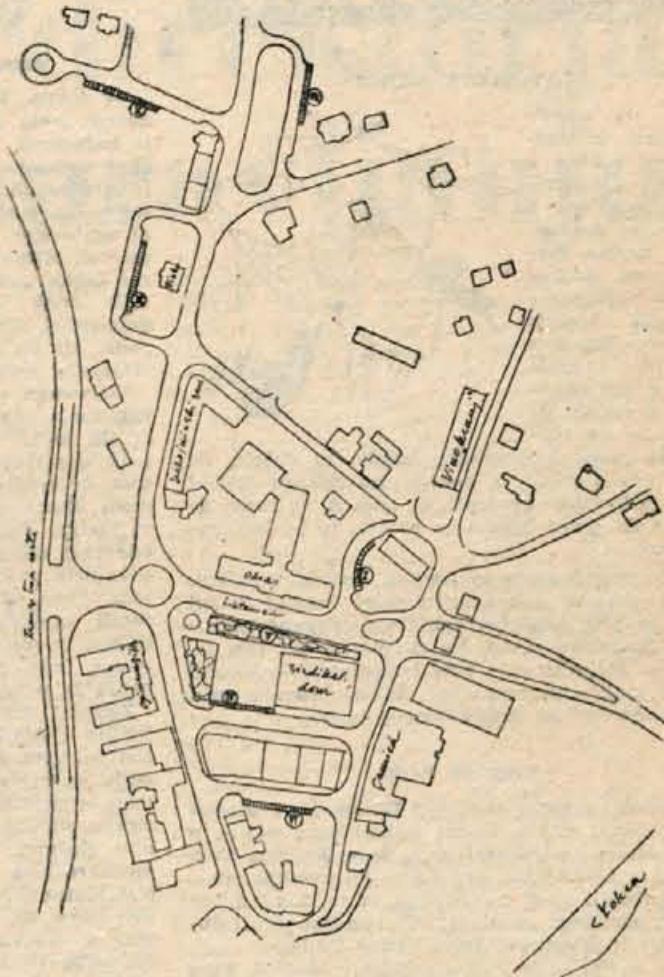
Aktualno pa je tudi vprašanje ustreznih tehničnih priprav. Med te spada tudi ureditev volilnih imenikov. Ob volitvah

v ljudske odbore smo ugotavljali mnogo pomanjkljivosti in napak v volilnih imenikih, ki so marsikje zmanjšale udeležbo na volitvah in povzročile negotovanje volivcev. Deloma so to pomanjkljivosti povzročili posamezni volivci, ki niso pravočasno prijavili sprememb, deloma pa je bila kriva malomarnost tistih uslužbencev ljudskih odborov, ki jim je zaupano vodenje volilnih imenikov. Ob sesavljanju oziroma reviziji volilnih imenikov, kar mora biti gotovo do 1. februarja, je treba na te sivari še posebej paziti.

K. M.

AKTUALNO Vprašanje

Kje naj bo nova avtobusna postaja v Kranju?

Na skici je označenih 7 variant lokacije za novo avtobusno postajo v Kranju. O tem berite sestavek na 3. strani.

GLAS GORENJSKE

GLASILLO SOČIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETNO, ST. 1 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 6. JANUARJA 1958

S konference Sveta Svobod in prosvetnih društev okraja Kranj

Glavni smotter: oblikovanje duhovne podobe najširših množic

PROSVETNA DRUŠTVA PRED PRVIM KONGRESOM SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV V MARIBORU 18. IN 19. JANUARJA — IZOBRAŽEVANJE, DRAMATIKA IN KNJIŽNICARSTVO PRED NOVIMI NALOGAMI

KRANJ, 5. januarja — Danes dopolne je bila v Prešernovem gledališču v Kranju konferenca Sveta Svobod in prosvetnih društev okraja Kranj. Konference se je mimo mnogih gostov in delegatov udeležil tudi republiški judski poslanec Roman Albreht. — Po uvodnem delu, v katerem so nastopili Prešernov pevski zbor p. v. Petra Liparja, godalni orkester Glasbene šole Kranj p. v. Rudolfa Fajona in baletna skupina Svobode Kranj — center, je predsednik Sveta Svobod in prosvetnih društev, Ivo Ščavnica prebral obširno poročilo o delu Sveta.

Iz posvetovanj Sveta in njegovih sestrov lahko razberemo, da so mnoge organizacijske oblike dela naših prosvetnih društev postale preozke. To velja zlasti za umetniško dejavnost naših ametarjev, katerih hotenja se še vedno preveč naslanjajo na preživele tradicije in na načine dela iz predvojnih časov.

Današnja doba postavlja pred človeka novejše oblike, povsem drugačne od tistih iz polpretekle dobe. Demokratizacija javnega življenja in drugi problemi, s katerimi je zaposlen današnji človek, ga silijo, da se poglablja vase in v problemi okrog sebe. In

to človekovo notranje življenje mora spoznati naša prosvetna dejavnost, mora ga zaposliti in mu vložiti pravno podobo. Za to pa so potrebne pravne metode dela in kvaliteta.

Tudi sestovi so postavili svoje programske dela in jih bolj ali manj uspešno uresničili. Največji problem pa nastaja ob izobraževalnem sestvu, ki ga nikakor ne moremo spraviti pravilno v sklad z ostalim družbenim razvojem in mu dati bolj trdno organizacijsko obliko. Osnovna slabost je v tem, da poteka nenazorno, razdrobljeno in brez povezave med ustavom in društvom, ki se ukvarjajo z izobraževanjem. Prav zato je tudi težko ugotoviti efekt tega dela, še teže pa je to delo pravilno usmerjeno. Osnovna značilnost dosedanja je izobraževanja je priložnostni način posameznih pre-

davanj. Tu pa seveda pozabljamo na nepretrgano duhovno rast človeka, ki mu takšna predavanja posebno koristijo. Zatorej bi se moralo izobraževanje deliti v družbeno-ekonomsko in splošno izobraževanje. Vse kaže, da se bo situacija z ustavom izobraževalnega centra in izobraževalnih centrov po občinah, bistveno popravila.

Ostalim oblikam dela: dramatiki, glasbeni vzgoji, knjižničarstvu, lutkarstvu se bomo moralii žalogni, pač pa bomo ponovili eno izmed misli, ki jo je izrekel republiški poslanec, Roman Albreht v svojem govoru: »Da bo naše delo zares plodno, si moramo predvsem ustvariti koncept, ki bo služil kot temelj, na katerega bomo s pridom gradili kulturne in duhovne vrednote, ki jih moramo posredovati delovnim ljudem. Sele na ta način bomo mogli izobilkovati pravo duhovno podobo socialističnega človeka.«

V drugem delu razprave pa so go-

vorili o nadurnem delu. Nadurnega dela je v Zelezarni iz leta v letu več. Lani so opravili 1.392.757 nadur ali 59%, več kot leta 1954. Nadure ne samo podražujejo proizvode, temveč hkrati tudi izrpavajo delavce. Da bi nadure popolnoma odpovedali, ne moremo prizakovati, vendar bi jih bilo treba vsaj zmanjšati. Sedaj so nekatere delavci delali mesečno 130, 150, 170, 188 in celo 216 nadur. Delavski svet je predlagal nekatere ukrepe, s katerimi bi zmanjšali število nadur. Ena izmed rešitev bi bila, da bi zapisili okoli 560 novih delavcev in tako zmanjšali število nadur za okoli 665 tisoč. Potrebno pa bodo tudi analizirati nadure po posameznih obravanh. Zaposlevanje novih delavcev pa je zvezano z gradnjo novih stanovanj in ostalih komunalnih naprav. Razen tega so na sobotni seji govorili še o delu upravnega odbora od zadnjega zasedanja DS, o zaključkih 23. zasedanja UO Združenja železarn, o popisu delovnih mest in drugem. —k

Občni zbor Okrajnega odbora ZROJ v znamenju priznanj in vzpodbud

Šest rezervnih oficirjev je prejelo odlikovanja

V nedeljo, 29. decembra je bil v prostorih Trgovinske zbornice v Kranju občni zbor Okrajnega odbora Zveze rezervnih oficirjev Jugoslavije. Potem, ko je predsednik OO ZROJ rezervni podpolkovnik Milan Dolenc v izčrpnom poročilu orisal delo te organizacije v preteklem letu, so bili v živahnih razpravah nekateri predlogi, ki bi utegnili ugodno vplivati na bodočo dejavnost te organizacije. Tokratni občni zbor je dobil še posebno svečano obeležje — jo pot so bila namreč nekaterim rezervnim oficirjem podeljena odlikovanja kot priznanje za dosedanje in vzpodbudo za bodoče delo.

Z ukazom predsednika republike Josipa Broza - Tita so bili odlikovani z ordenom za vojaške zasluge III. reda rezervni oficirji: kap. I. klase Jože Marlek, polkovnik Luka Domšar, kap. Franc Platner in kap. I. klase Franc Šifrer. Z medaljo za vojaške vrline sta bila odlikovana kapetan Bojan Plahut in poročnik Gvido Dornik, medtem ko je bil podpolkovnik Milan Dolenc odlikovan nekaj dni pred tem v Ljubljani z orde-

natom nekateri predlogi, ki bi utegnili ugodno vplivati na bodočo dejavnost te organizacije. Tokratni občni zbor je dobil še posebno svečano obeležje — jo pot so bila namreč nekaterim rezervnim oficirjem podeljena odlikovanja kot priznanje za dosedanje in vzpodbudo za bodoče delo.

Svečanosti je prisostvoval tudi narodni heroj Luka Vidmar, rezervni oficirji in nekateri gosti.

Med slovesnostjo

naš razgovor

Kolektivi bodo zrelo uporabljali sredstva

Zvezna ljudska skupiščina je pred svojim razpostorom lani decembra sprejela zakon, ki spreminja delitev skupnega dohodka gospodarskih organizacij. Delovni kolektivi bodo dokaj svobodnejši v tem, kam in kako bodo usmerili sredstva. Kolektivom je s tem izraženo veliko zaupanje, s tem pa se počne tudi njihova odgovornost.

Kakošči so dosedanje težnje v tem smislu, kakšni so izgledi, ko bodo smeli kolektivi prosti roke? Tako smo nekako vprašali predsednika zborov proizvajalcev občine Kranj tovarnega Antona Seljaka.

»Ni nevernosti za raziskanje in šarjenje z denarjem,« je dejal. »Kolektivi v večini zrelo in pametno gospodarijo. Denar, s katerim bi si lahko povečali plače, so že zdaj mnogi kolektivi porabili za nove stroje, za preurejitev lokalov in izboljšanje delovnih pogojev. Zlasti pa primanjkuje sredstev v trgovinskih podjetjih.«

Zato smo pobrali o tem še predsednika Sveta za blagovni promet ObLO, člena občinskega zebra priznajalcev, tov. Jaka Kolence v Kranju.

»Kolikor sem s tem seznanjen, v naših trgovskih lokalih doslej ni bilo težnje po raziskovanju s skladom, razen morda v dveh ali treh primerih, kjer

so šli nekoliko preveč navzgor z dodatnimi plačami. Res je, da so plače v povprečju nižje v trgovini kot v proizvodnih podjetjih. Toda bili se delavski sveti, ki so koljib temu že doslej dali sredstva, s katerimi bi si lahko povečali plače, za nujne investicije, za urejevanje lokalov, za razširitev trgovine ipd.«

»Ali bo nov način razdelitve dohodkov dal možnost kolektivom, da bi s hitrejšim tempom razširjali svojo dejavnost?«

»Težko je to reči. Kljub vsemu bi trgovina imela premalo sredstev,« pravi tov. Kolenc. »Potrebna bo večja pomoč širše skupnosti — komune. Prav tako bo potrebno večje sodelovanje med trgovinskimi podjetji glede skupnih investicij in načrtnega usmerjanja trgovske dejavnosti. Kaže se tudi potreba po povsod obdobjuči trgovini, pri čemer naj bi upoštevali družbeni korist in lastno prizadevanje kolektivov in ne konjunkturne in druge ugodnosti. Kolektiv »Potrošnik« v Kranju se je n. pr. do grla zadolžil za ureditev lokalov. Sprisoj odpisovanja dolga bi se lahko dogodilo to, da bi ostali celo brez osnovnih plač, medtem ko bodo v drugem podjetju z manjšim trudom delili dobičke.«

Turizem v vsako gorenjsko hišo

Kranjski okraj ni samo eden najbolj razvitenih industrijskih okrajev v državi, marveč je hkrati tudi izrazito turistično področje, ki pa je zdaj premašilo izkorisceno. Pri tem je treba še posebej poučiti to, da ne predstavljajo gorenjskega turizma samo Bled, Bohinj in Kranjska gora. Takšno pojmovanje je življenje ovrglo že pred mnogimi leti, saj so turisti že tedaj (pravzaprav bolj kot zdaj) radi prihajali v vse gorenjske kotice.

Turizem pa ne povečuje samo zaslužek gostinskih podjetij, marveč povečuje tudi promet v trgovini, obrti, lokalnem prometu, pomaga razvijati domačo obrt in povečuje zaposlenost in zaslužek prebivalcev (čolnarev, fotografov, nožarjev itd.).

Toda za zdaj je že izkoriscenih le kakih 20% turističnih kapacitet na Gorenjskem. Zato bo treba z izboljševanjem turističnih pogojev podaljševati turistično sezono na vse leto. Tudi trgovina, obrt, kmetijstvo in druge panoge bodo morale prispevati k razvijanju turizma. Sila pomembno pa je tudi to, da bi tudi prebivalstvo v turističnih krajih začeli manjšišči oddajati sobe in ležišča turistom, saj bi si s tem ustvarilo dodatni zaslužek. Tako bi dejansko začeli uresničevati nalog: turizem v vse gorenjsko hišo. O vseh teh problemih bo jutri, v tork 7. 4. m. razpravjal tudi OLO.

Za vojaške zasluge — odlikovani

nom za vojaške zasluge II. reda. — Ta odlikovanja so toliko pomembnejša, ker so to prva povojna odlikovanja rezervnih oficirjev — predstnikov te organizacije.

Ob tej priliki je podelil tudi Okrajni

PAPERKI PO SVETU

ATOMSKE SKRBI

Vest, da ameriška letala, ki imajo svoje bazene v Angliji, manevrično opremljena z vodikovimi bombami, je močno razburila vse Angleže. Celo najkonzervativnejši časopis »Sunday Express« protestira: »Kdo lahko v teh okoliščinah prepreči, da nam Rusi ne spustijo na glavo hidrogensko bombo in rečejo, da je ta bomba padla iz nekega ameriškega letala? Se več, kdo lahko prepreči, da nam Američani ne spustijo na glavo bombe in rečejo: to je bila ruska bomba!«

Svoje negovanje so Angleži izrazili v anketi, ki jo je izvedel nek konzervativni časopis. V tej anketi je 85% Angležev zahtevalo mirovne razgovore s Sovjetsko zvezo. Najzanimivejše pri tem je, da je to željo izrazilo 91% konzervativcev. Torej je zelo malo konzervativcev, ki odobravajo politiko konzervativne Macmillanove vlade.

BOB JE BOB

Ameriški zunanj minister Dulles je v Parizu na zasedanju držav članic Atlantskega pakta, s težkim srcem sprejel zaključek, da so koristna nova srečanja s sovjetskimi državniki. Po mnenju mnogih naprednih ljudi na Zapadu je to edini dober rezultat partiskega zasedanja. Ta rezultat je bil dosegel klub prisotnosti John Foster Dulles.

Toda iz Pariza je Dulles odletel v Madrid. Tam je razgovarjal s Frankom. Tam je tudi dal izjavlo: »Sodelovanje med Združenimi državami in Španijo za obrambo svobodnih narodov in skupnih zapadnih vrednot civilizacije proti steističnemu materializmu, je zelo plodno.« S tem je hotel verjetno Dulles nekoliko popraviti svoj poraz v Parizu.

PREVIDNOST PREVIDNOSTI

Nek rimski časopis je šele pred kratkim »odkril«, da papež Pij XI. — ki je 1929. leta sklenil z Mussolinijem Lateramski sporazum in konkordat — ni ob tej priliki rekel, da je »Mussolini človek Previdnosti«, marveč da je le dejal,

Iz Londona so pretekli teden

da je Mussolini »človek, katerega nam je božja Previdnost dala srečati.«

Med tem dverno tolmačenjem je seveda velika razlika. Ni pa razumljivo, zakaj ni napačnih izjav v tisku demantirali sam papež Pij XI., ko je bil še živ, niti pa razumljivo, zakaj se te stvari »odkrivajo« šele 12 let po vojni.

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK. / DIREKTOR SLAVKO BEZNİK / UREJNA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNİ UREDNIK MIRO ZAKRAJSEK / TELEFON UPRAVE ST. 475 / TEKOČI RACUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRAJNU 61-KB-1-Z-135 / IZHAJA OB PONDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN. MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

Napoved vremena za čas od 6. januarja do 12. januarja.

V prvih dneh tedna močna ohladitev z manjšimi snežnimi padavinami. Sicer v glavnem suho. Proti koncu tedna otoplitev in nato padavine.

MALA ANKETA • MALA ANKETA • MALA ANKETA

o gradnji športnega centra v Kranju

Občinski ljudski odbor Kranj je na zadnji seji sklepal o naročju načrtov za gradnjo športnega centra na Rupi in zagotovil zanje dva in pol milijona dinarjev v letosnjem proračunu. V zvezi s to gradnjo smo vprašali za mnenje tri tovariste, katerih izjave posredujemo bralcem v naslednjih vrsticah:

Jože Mihelič, predsednik športnega društva »Triglav« Kranj: »Sportna dejavnost v Kranju je v zadnjih letih doživelja svoj vrhunc. Uspehe smo dosegli predvsem v kvaliteti, medtem ko za množičnost nimamo pogojev. Objekti so isti kot pred tridesetimi leti. V našem društvu je zdaj vključenih nekaj nad tisoč članov in samo kleglači imajo primerne prostote. Mladino, ki bi želela sodelovati v različnih športnih panogah, moramo odbiti samo zaradi premajhnih igrišč, telovadnic in drugih objektov. Z veseljem ugotavljam, da bomo letos vendarle začeli uresničevati našo zamisel o centralnem stadionu. Na prvi seji društva bomo izvolili gradbeni odbor. Pričakujemo, da nam bo pri gradnji pomagala tudi Jugoslovanska ljudska armada.«

Franc Puhar, predsednik Gorenjske smučarske poduzeze: »V Kranju je osrednji športni prostor

LJUDJE IN DOGODKI VELIKA PRIČAKOVANJA

»V novem letu stopajo naredi sveta z mnogimi skrbmi in bojaznimi, pa tudi z nekaterimi nadami.« S temi besedami je predsednik Tito začel svojo novoletno poslanico in to je tudi ugotovitev, ki je značilna za začetek letošnjega leta. Kaj torej lahko pričakujemo v bližnjih dneh na mednarodnem prizorišču. Ali bodo upravičene nade, ali pa bo še večja skrb zatemnila mednarodna obzorja?

Nedvomno veljajo velika pričakovanja odgovorom na pisma, ki jih je bil postal predsednik sovjetske vlade Bulganin zahodnim državnikom pred zasedanjem članic Atlantskega pakta v Parizu. Podoba je, da bodo odgovori začeli prihajati v Moskvo šele proti koncu tega meseca. Sicer so na zahodu takoj začeli ugotavljati, da je treba skrbno presečati vsebino teh pisem, toda vzrok za zavlačevanje je gotovo drugje.

Zahodni blok se je po sovjetskih sputnikih začel razkrivati in tista sile, ki se zavzemajo za revizijo dosedanja atlantske politike, so tudi na pariškem sestanku močno povzdigli glasove. Njihov odmen v mednarodnem dogajanju ni bil malenkosten in prav to je danes vzrok, da so zahodni državniki v zadregi, ko proučujejo in pripravljajo odgovore sovjetskemu predsedniku. Pri njih nastaja namreč vprašanje, kako ohraniti vsaj videz nekdajne enotnosti in hkrati v lastnih državah ter v atlantski skupnosti zadovoljiti zahteve po poprščanju in po razsodnih potezah, ki bi privede do začetnih korakov sporazumevanja med Vzhodom in Zahodom. Vsekakor je to na zahodu danes velik problem in premišljevanje, kako ga rešiti, je te dni prav gotovo povod za marsikak glavobol zahodnih državnikov.

Iz Londona so pretekli teden

poročali, da je ministrski predsednik Mac Millan oupal člane svojega kabineta tradicionalnega sohotnega počitka — kar se ni zgodilo že od Sueza sem — samo zato, da se je posvetoval z njimi o vsebini odgovora na Bulganinovo pismo. Angleški premier je v nerodnem položaju, posebej še zaradi tega, ker je napovedal za ta teden začetek potovanja po deželah britanske skupnosti. Tja ne bi mogel oditi praznih rok zlasti zdaj, ko je tudi kairska konferenca azijske in afriške solidarnosti pripravila razgovore med zahodnimi in vzhodnimi državami kot edini izhod iz sedanja krize. Opazovalci sodijo, da bo angleški odgovor Bulganinu tak, kakor pravi naš pregovor — ne krop ne voda. Pravijo, da bo Mac Millan sprejel roko, ki jo je ponudil sovjetski predsednik, a bo pri tem postavil pogovore s katerimi pa v Moskvi ne bi bili zadovoljni. Tako ravnanje seveda Angležem ne bi bilo v prid, kajti s tako poceni triki ne bi mogli preslepititi niti lastne javnosti niti članic britanske skupnosti.

O podobnem položaju so prispevali tudi poročila iz Washingtona. Eisenhower se je po posvetovanjih umaknil za »weekend na svojo farmo, da bi — kakor pišejo ameriški komentatorji — dodata premisili, kaj bo odgovor sovjetskemu vladnemu predsedniku. Kaže, da so po atlantski pariški konferenci različna mišljena in celo nasprotja v ameriških vladnih krogih ostreje prišla na dan in prav te razlike dajejo podobno vznemirljivega vzdusja v Washingtonu. Glasne in odločne kritike ameriške zunanj politike predvsem na Dullesov račun, ostavka Richardsa, znanega diplomatskega izvajalca U.S. Foreign Service, ki razdvajajo se danji svet.«

sse, srečovalca za razročitvene zadeve — vse to dokazuje določeno nesigurnost današnje ameriške smeri, še posebej pa priča o dvomljivi usodi za načrte, za katere sta se sporazumieli Anglija in Amerika kot odgovor na sovjetske tehnične in znanstvene uspehe. Za morebitno preusmeritev te politike za zdaj še ne bi našli nobenih znamenj, nasprotno, sporočila, da se bo nepriljubljeni Dulles udeležil posvetovanja bagdadskoga pakta, da bo ameriška vojaška pomoč nekaterim deželam na Dalnjem vzhodu letos dvakrat večja od ekonomske in druge podobne zadeve dokazuje, da gre v praksi v glavnem še po starem.

Toda kakor že rečeno, na Zahodni si več enotnosti in vsak misli predvsem na svoje korist. Britiski po reviziji dosedanjih stališč je kakor plaz: skandalski deželam so se na pariški konferenci pridružile še nekatere druge, med njimi celo doslej trdrovratna Zahodna Nemčija; za Kennanovimi pozivi po sporazumevanju med Vzhodom in Zahodom je pred nekaj dnevi prišel na vrsto še intervju kanadskega zunanjega ministra Smitha v istem smislu — skratak tabor, ki na zahodu zahteva revizijo, postaja ob podprtih javnega mnenja činitelj, preko katerega zahodni državniki zlENA ne bodo mogli. Zato bi bilo prav, če bi tudi oni v odgovorih sovjetskemu ministrskemu predsedniku upoštevali izjavo bivšega kanadskega ministra in letosnjega Nobelovega nagradjence za mir, Lesterja Pearsona. Na pragu novega leta je dejal: »Nič ne more biti važnejšega v letu 1958 kakor razgovori s Sovjetsko zvezo, da bi poskusili rešiti probleme, ki razdvajajo se danji svet.«

JELO TURK

NESREČE

SPET VOZNIK VPREŽNEGA VOZA

Samo še nekaj dni in v Dražgošč se bodo srečali stari znanci velike dražgoške borbe, mladina, sručarji, strelec in drugi. Srečali se bodo in se spomnjamli ene največjih bitk v zgodovini narodnoosvobodilne borbe. Glavni poudarek počastitve tega dogodka bo na športnih prediletih — pohodu »Po partizanskih stezah Jelovice«. Do sedaj so se prijavile za ta pohod že patrole iz Jesenice, Škofje Loke, Ježerskega, Bohinja in Kranja. Med prijavljenci so tudi dobro znani gorenjski smučarji — bračna Kordeža, Seljak, Oblak, Kušlaj, Smolej, Knific, Pogačnik, Sinko in Zemva ter spomeničar in star znanec Vlado Kersnik-Fifi. Prijavila se je tudi mladinska ekipa iz Gorj, ki je bila lani mladinski državni prvak v štafetnem teknu. Pohoda se bodo

udeležile tudi ekipe strelec.

rezervnih oficirjev, JLA, LM, ljudske milice, predvojaške vzgoje, planincev. Tudi vojaški invalidi niso hoteli izostati za ostalimi organizacijami. Proga bo dolga okoli 20 km. Patrole se bodo med potjo ustavile pri vseh spomenikih in spominskih ploščah na Jelovici, na Rovertarici pa bo strelec, kjer bodo streljali v doprsno tarčo. Tako se bo v končni rezultat za najboljšo ekipo štelo tudi strelenje ne pa samo pohod. Najboljše ekipe bodo dobile pokal in praktična darila. V nedeljo dopoldne bo tudi improviziran napad na Dražgošč. Napadalcem bodo vojaki — planinci in rezervni oficirji, obrambu pa bodo predvidoma predstavljali pripadniki predvojaške vzgoje in rezervni oficirji.

ji.

SKOK Z VLAKA

Ivanka Subič, ki je 28. decembra zjutraj hotela potovati z vlakom iz Kranja proti Naklem pripeljal osebni avto S-8116 last tovarne »Rog« iz Ljubljane. Med kilometrskima kamnom 837 in 838 je nenadoma z njegove desne strani pripeljal voznik vprežnega voza Anton Preša iz Strževega. Sofer je hitro pretisnil na zavore, vendar je klijub temu že zadel z zmanjšano brzino v sredino vprežnega voza. Na vprežnem vozu ni bilo škode, na avtomobilu pa jo cenijo na okoli 30 tisoč dinarjev. Nesrečo je povzročil voznik vprežnega voza.

NESREČNI MOTOR

Za novoletno zadoščenje je Jože Kuralt iz Sp. Bitenj preizkušal svoj novi motor: »Puch 250 ccm. Se predno ga je dal registrirati in si presekrel šofersko dovoljenje, je hotel zadoščati svojim željam. Toda, ko se je takoj vesel vozil skozi Zabnico na dan Novega leta opoldan, ga je nenadoma nevarno zaneslo in vrglo. Bil je na mestu mrtev. Tudi njegov priatelj, Stane Kalan, ki je bil na zadnjem sedežu, je dobil precejšnje telesne poškodbe.«

NESREČEN ZAČETEK

Kot prvo delo v letosnjem letu je Romanu Ruparju iz Loga pri Škofji Loki prišlo na vrsto lomljene skal v temkajšnjem kamnolomu. Toda leto 1958 mu ni bilo naklonjeno. Sredi dela so se na njega zrušile skale iz zgornjih slojev. Bil je na mestu mrtev.

naša kronika

NA JESENICAH SO ZACELI GRADITI NOVO ŠOLSKO POSLOPJE

Jesenčani so doživeli letos za Novo leto doživetje, ki je predvsem važno za mladino. Ne le, da je Dedek Mraz obdaril vse pionirje in cicibane z raznimi praktičnimi darili, marveč jih je pripravil predstavitev tudi s pričetkom gradnje nove in Jesenicam preporebne stavbe za osemletko. Zadnjega decembra lanskega leta je zjutraj na vsezgodaj prebudil Jesenčane buldozer, ki že vse dneve resno koplje in izravnava teren, kjer bo stal novo šolsko poslopje. Dokončno so torej urejene vse formalnosti okrog načrta in gradbeno podjetje »Gradis« na Jesenicah je že prevzelo gradnjo stavbe ter pričelo z delom na dan pred Novim letom. Na Jesenčane je pričetek gradnje novega šolskega poslopja izredno ugodno vplival, saj so do nedavnega celo podvomili v uresničenje že tolikokrat obljubljenih besed o gradnji postopja nove gimnazije oz. osemletke. Zeleti je, da v vreme ne oviral del.

NOVOLETNO PRAZNOVANJE NA JESENICAH

Ob pomoči občinskega odbora SZDL je tudi letos Dedek Mraz bogat obdaril cicibane po terenih Jesenic in po ostalih krajih jesenčke občine. V dnehu pred Novim letom je predvajalo k'no podjetje na Jesenicah mladinski film, Mestno gledališče pa je uprizorjalo mladinsko igro »Skok, cmok, bistrook«. Za predstave je bilo med mladino veliko navdušenje, saj so si jih ogledali otroci vseh jesenčkih šol. Se posebej pa so bili obdarjeni otroci padlih borcev, za kar je Zelezarna Jesenice prispevala 200 tisoč dinarjev in otroci jesenčke Svobode, ki jih je obdarila Svoboda Jesenice. Dedek Mraz je krožil s svojim spremljem po Jesenicah pa tudi po ostalih krajih jesenčke občine, razveseljeval mladež in obdarjeval najpridržnejše. Za Novo leto pa se je sledilčni odbor Zelezarne Jesenice spomnil tudi svojih članov, ki se trenutno zdravijo na Golniku, jih obdaril in jim pripravil kulturni program po pevskem koncertu, ki so ga izvedli pevci jesenčke Svobode.

DEDEK MRAZ V CERKLJAH

Cerkljanske otroke je ob Novem letu obiskal Dedek Mraz iz Kranja. Razen tega pa je bilo za otroke pripravljeno v zadružnem domu še neko predstavitev: v

zgornji dvorani je bilo prav lepo urejeno zabavišče, kjer so si pionirji in cicibani lahko ogledali najrazličnejše modele prevoznih sredstev ob vlaku do umetnega satelita. Ob veliki lepo okrašeni jeki je bil upodobljen tudi prizor iz Sneguljčice. V sosednjih sobah pa so vrteli mladinske filme.

ABC

PRED TRETJO PREMIERO DPD »SVOBODA« KRAJN

Dramski sekciji DPD »Svoboda« Kranj — center se bo v torek, 7. januarja v Prešernovem gledališču predstavila kranjskemu gledališču občinstvu s kriminalno komedio sodobnega ameriškega dramatika Stuarda Olivera »Cudovite pustolovščine«. To bo hkrati trejti premieri te dramski sekcije v letosnjih gledaliških sezoni.

Delo je dramaturško zelo z葷eno zasnovano, odlikujejo ga vredni, duhoviti in neizumetljivi dialogi, napeta pripoved v tenku poglavljajem v vrsto nevsakdanjih značajev. Komedija pomeni vsekakor prijetno pozivitev letošnjega repertoarja. — Komedijo je režiral Saša Skufca, sceno pa je zamisil scenograf Saša Kump.

aa

Stane Kavčič: Položaj in naloge direktorja v delavskem upravljanju

Ta sestavek je napravljen na osnovi stenografskih ležk s predavanja o položaju direktorja v Klubu gospodarstvenikov Gorenjske v Kranju dne 14. oktobra 1957

tem človeku omogoča, da lahko sodeluje pri tem, ko se postavljajo osnovni principi organizacije prizvodnje in da zna te osnovne principe kontrolierati in ugotavljati, ali se stvari dobro ali slabo razvijajo.

Tudi komerciale ni mogoče prepustiti samo komercialnim strokovnjakom, ampak mora imeti direktor pojem in pregled tudi o njej; poznati mora tržišče, nihanje na tržišču, mora se čutiči odgovornega, če blago ne gre, ali če primanjuje blaga za reproducijo. To je toliko bolj važno sedaj, ko je končno definitivno zmagała pravilna politična ekonomika teza, da mora biti dohodek podjetja oziroma stimulacija za delovni kolektiv rezultat celotnega ciklusa blagovne proizvodnje. Kot je znano, gre sedanje izpopolnjevanje gospodarskega in platišnega sistema v tej smerni, da je dohodek podjetja in delavca v mnogo večji zavisnosti od celotnega gospodarskega uspeha podjetja, kot je bil to slučaj do sedaj. To se pravi, da lahko slaba komerciala ali finančno poslovanje zmanjša dobre rezultate same produkcije. Od tod naloga, da se dober poslovni voditelj podjetja mora brigati za vse tiste sektorje delovnih torišč v podjetju, ki predstavljajo zaključen in normalen proces blagovne proizvodnje od enostavne produkcije, do komerciale, finančno in do razširjene produkcije.

V zvezi s tem bi še opozoril na izredno važno gospodarsko naložo direktorja, ki jo ima glede razširjene reprodukcije. Pri nas je sistematično delo in razglabljanje o pravilni razširjeni reprodukciji priljivo zapostavljeno. Pod razširjeno reprodukcijo razumešči tudi del amortizacije, ker amortizacije ne moremo gledati kot čisto nadomestilo, ampak vsebuje tudi elemente razširjene reprodukcije. Opažamo, da vse povsod zelo pri-

dogajanja. Nemogoče je ločiti gospodarstvo od političnih odnosov v kolektivu. Ti dve komponenti predstavljata celoto tega kolektiva. To seveda ne pomeni, da mora biti direktor politični aktivist, politični funkcijer in prva politična oseba v kolektivu. To ni potrebno. Pač pa mora biti toliko politično pismen, da vidi, razume in spremlja tisti socialistično demokratični razvoj, ki se danes v delovnih kolektivih dogaja. Ce že ne pospešuje tega političnega procesa, potem ga vsaj ne sme zavirati ali mu celo nasprotovati. Predvsem mora najti pravilen odnos do organov delavskega upravljanja, mora spoštovati in čeniti njihovo de'o, predlogi in stališč ter izvrševati njihove sklepe in to tudi takrat, ko se z njimi on sam ne strinja. Treba je imeti posluh za politična dogajanja, ne dušiti iniciative in ne gledati na delo in naloge delavskega sveta, upravnega odbora, sindikata in organizacije ZK tako, kot da mora imeti direktor povsod prvo in zadnjo besedo. Ne se vtkati v vse drobnarje in ne biti začetek in konec politične nepismenosti ali pa modrosti v kolektivu. Tega ne, ampak videti stvari, ki se dogajajo, in jih pravilno ocenjevati; če je treba, znati tudi malo taktilizati. Direktor, ki ima političen posluh, bo mnogokrat posamezne probleme značilno postaviti tako, da bodo organi družbenega upravljanja ali politične organizacije v kolektivu prisiljene o njih diskutirati in zavzeti svoje stališče.

Odnos med direktorjem in organi delavskega upravljanja v praksi je vedno niso jasno odrejeni; ni se prave razumejive pravice, dolžnosti in odgovornosti. Zato se v podjetjih se vedno dogaja to, da so za uspešno delo ali ukrep vsi zaslužni, kadar pa je kaj narobe, se izgovarjajo drug na drugega in nihče neče biti kriv. To je dokaz, da se v podjetjih se vedno preveč po domače dela in gospodari. S pravili je treba jasno odrediti vsakemu njegove pravice in dolžnosti. Predvsem pa bi moral biti delovna praksa takša, da se točno ve, kdo za konkretno de'o, sklep ali predlog odgovarja. Ce se potem pokazejo dobri rezultati, mu je treba dati priznanje, v nasprotnem primeru pa ga poklicati na odgovornost in ga kritizirati ne glede na o, ali je to direktor, strokovnjak, delavec ali pa organ delavskega upravljanja. Kjer ti odosi niso urejeni, trpi operativna in nastajajo tudi politične težave, razni osebni spori, intrige in nesporazumi. Mnogokrat se potem poskušajo li osebni odnosi refevati popolnoma oddvojeno od problematične podjetja. Taki poskusi ne uspejo zato, ker so ti osebni spori posledica neurejenih metod in slabih delovnih praks. Ce bi se to uredilo, če bi imel in vred velik za svojo dolžnost, pravico in odgovornost, potem ne bi mogel nihče z raznimi spletkami prikrivati svoje slabo delo in ribariti v kalnem.

Nekateri direktorji tudi napačno misijo, da je njihova najvažnejša naloža, urejati osebne spore in nesporazume. Praktični primeri dokazujojo, da je zelo napačno in zelo škodljivo, če direktor misli, da se mora vtakniti v vsako najmanjšo stvar, da mora vsako tovarniško čenčo razčesiti in biti nekak dušebriski, ki za vse skribi. Po podjetju se marsikaj goori in čenča — pametne in neumne stvari. Pameten direktor pa je od vseh teh stvari malo odmaknjen, nanje malce zviška gleda in ne dovoli, da ga potegnejo v osebne drobnarje in prepire. Tisti direktor, ki tako dela, lahko vozi in lahko postavlja principiellno. Napak dela direktor, ki se v vsi vmešava in ki mu mogoče včasih še žena pride na pomoč. Potem pa je zmeda tu, pride do prapirov, zavlečenja drug drugemu in edini v lone in v denarnico. Od tu do raznih komisij pa potem na vč daleč; potem pa zasišujejo tega, zasišu, jevo onega, gospodarsko politični položaj podjetja pa postaja čedalje slabši.

Rekel bi nekaj tudi glede osebnih odnosov direktorja do delavcev in do vseh, ki so zapojeni v podjetju. Ta odnos ne sme biti brutalen in ponizevan, ampak človeški in kulturni. Ni prav, če se delavci direktorja boje. Ne smejo se ga batiti, ampak ga morajo spoštovati. Direktor mora imeti vso avtoriteto, toda ta avtoriteta ne sme izhajati iz strahu, ampak iz zavesti, da je to sposoben človek in da je tisto, kar reče in prelaga, vredno premisleka. Ce bi se delavci direktorji bali, potem bi bil to delodajalski, ne pa socialistični odnos. Tudi ni prav, če je direktor familiaren. Svoj odnos do zaposlenih v kolektivu in očeno njihovega dela ne sme dajati na osnovi imen ali poznanstva, temveč na osnovi praktičnih rezultatov dela vsakega posameznika. Isto tako je treba odločiti tudi nekatera sekatka in primitivna gledanja tistih, ki stalno brskajojo po privatnem življenju direktorja. Vsaka njegova družba, zavaba, oddih ali prijateljstvo jim je tako sumljivo in se obregujejo oben. V tem prenepetem moraliziranju in kritizerstvu je vedno mnogo zavisti ali pa primitivizma. Vsak delavec ima pravico, da si svoje privatno življenje in prosti čas uredi tako, kakor mu najbolje ustreza, upoštevajoč pri tem splošno družbene norme, principe in navade. Enako pravico ima tudi direktor, in zato je še skrajni čas, da delovni kolektivi odločno odklonijo in obsodijo nepravičeno in neutemeljeno obrekovanje teh kadrov.

To so osnovni obrisi gospodarskih nalog, ki bi jih moral direktor gospodarske organizacije opravljati, in osnovni obrisi gospodarske sposobnosti, ki bi jo moral imeti.

Gospodarskim nalogam sledi politične. Danes si težko predstavljamo direktorja, ki nima smisla za politična dogajanja vsaj v okviru njegovega kolektiva in v okviru komune, kjer je ta kolektiv. Direktor, ki nima posluha za politične probleme, ki se v kolektivu dogaja, bo zelo težko voziti. Mnogo primerov imamo, kjer je direktor gospodarsko in strokovno zelo sposoben, je pa brez posluha za politično proizvodnjo in sicer mu v podjetju ne gredo in ne gredo. Ta funkcija namreč zahteva smisel tako za gospodarsko operativo kakor tudi za osnovna politična

zivljena in problematike določene komune. Direktor bi moral poznati in spremljati ta razvoj in sodelovati pri reševanju tekočih problemov v komuni. V tem pogledu se stvari v zadnjem času dobro razvijajo. Še hitreje pa se bodo razvijale, ko bomo izpopolnili naš ekonomski sistem. Toda povezanost podjetja s komuno mora biti principiella. Nepravilno bi bilo, če bi se to sodelovanje med komuno in podjetjem ali med vodstvom podjetja vršilo na osnovi poznanstva, prijateljstva in osebnih zvez. Kadar gre za poroč, za prispevek iz kakega fonda, se to ne da urediti kar po telefonu, mimo grede, z malo dobre volje in pod gesлом uslužba za uslužbo. V teh vprašanjih se je treba načelno dogovoriti; če podjetje da denar, se mora povedati, za kaj ga daje, kakšne bodo koristi in kdo bo kontroliral njegovo uporabo. Direktorji bi morali biti borce in nosilec takih odkritih in principiellnih odnosov med komuno in podjetjem in ne smeli dopuščati, da se ti odnos razvijajo na osnovi prijateljstva in poznanstva. Prav tako pa je potrebno, da podjetja in vodstva podjetij ohranijo v svojem okviru samostojno, lastno poslovanje in odgovornost zanj. Ne se spremenjati v občinskega funkcionarja, ki dela v občini, na raznih področjih in v ševelinah organih, plačo pa dobiva v podjetju. Tak razvoj stvari prav gotovo ni dober. Fonekod pa gre tako in to je nepravilno. Nepravilno je iz dveh razlogov. Prvič zato, ker se s tem zanemara problematika podjetja. Ce je nekdo postal prvi aktivist v okviru občine, potem ne more hkrati uspešno voditi podjetja. Ti dve nalogi občajno ni moč združiti. Kjer je to primer, se potem zanemara delo v komuni ali pa v podjetju. Druga slabost, ki se zaradi takega razvoja stvari že pojavi, in ki je še večja, pa je ta, da potem začne tak direktor izkoriscati svoj položaj in vpliv, ki ga ima v komuni, za protekcijo svojega podjetja, zato da še tisti podjetje, da ščiti njegov monopolni položaj in da se bori za privilegije svojega kolektiva. V tem se skriva še večja nevarnost. To je zlasti pri trgovini, obrti in pri tisti drobni dejavnosti, ki je vključena v blagovno izmenjavo v okviru komune. Je načelo primerev, ko so takšni vplivni tovarisci iz trgovskih krogov, ki je bil postavljen predlog, da bi onstran celo stvoril novo konkurenčno podjetje, naenkrat zasedel izkoriscati svoje zvezne in vplive zato, da bi tako konkurenco onemogočili.

In končno taka praksa ni v redu še z nekega drugega stališča. Ze danes je v delavskih svetih izredno veliko število ljudi, ki so s svojo ekonomsko politično ravnojno najmanj dosegli horizont komune, če ga ne niso presegli. O tem najlepše govori kongres delavskih svetov, na katerem so diskutanti — člani delavskih svetov — zelo jasno pokazali, kaj vse racunajo. Zato je nesmisleno biti v teh stvarih ozek. Skrajni čas je, da se preneha s praksjo, ko se enim ljudem natovarovi izredno mnogo funkcij, zraven njih pa stoji mnogo novih ljudi, ki nikakor ne morejo priti do izraza. To je bilo morda v prvih letih delavskega upravljanja in našega komunalnega sistema še razumljivo, ker zavesti ne gre idealizirati. Ampak ljudje rastejo iz dneva v dan in iz dneva v dan spoznavajo, kakšno politiko je možno in potrebno voditi. To se pravi, v komuno moramo pritegniti nove ljudi, ne samo zato, da bomo povečali demokratični videz ampak iz delavskega rasti v naših kolektivih, katerim je treba dati možnost širšega razvoja. Nič nudega ni, če pride do različnih mnenj med podjetjem in komuno ali med gospodarskem in kakim drugim svetom v komuni. Ce pa so več ali manj povsod isti ljudje, pa do takih nasprotij ne more priti, vse izgleda v redu, ampak vprašanje je, če je to za razvoj najbolje. Sveda s tem ne mislim, da je treba še sedaj v drugo skrajnost in reči, da mora biti direktor samo v podjetju, ampak samo opozarjam na nekatera pretiravanja in nepravilnosti.

Direktor mora biti tudi nosilec naprednih idej; biti mora v svojem bistvu borec za zmago naprednega in novega. Zelo nepravilno in naravnost smočno bi bilo kakor kolik policenjevati progresivni organ delavskega samoupravljanja, ki jo kažejo na vse področjih. Toda jasno je, da morajo iti direktorji na celo tega razvoja, ne pa capljati za njim. Marsikaj morajo kakšne stvari odločne in jasne postavljati v interesu napredka, pot pa jo ishko postaviti kdor kolik drugi v podjetju. V interesu napredka je treba včasih zaplevati tudi proti toku. Včasih se je treba tudi v delavskem svetu zelo jačno in odkrito postaviti in reči: sem globoko prepričan, da je to in to koristno in pravilno za razvoj našega podjetja, kolektiva in komune. Imam samo en glas, če bo včasih drugje, se bom podredil, ampak jasno in odprtov povem, da mislim tako in tako. Prepričimo praks, da bo pokazala, kdo je imel prav. Takih načelnih nastopov od funkcionarjev je še vedno premalo.

Treba se bo še zelo boriti za izboljšanje prakse, za nove delovne metode, za novo organizacijo dela, za večjo štednjo, za boljšo kvaliteto, za solidnejše komercijalne poslovanje. Ta borba je precej pestra in kompleksna. Direktorji morajo biti na celu teh naprednih strešenjih. Ni še odstranjen uravnivočka, slaba delovna disciplina in nerod v poslovanju. Zaostrevati na teh vprašanjih — to je mnogokrat neoparlano. Toda direktor ne bi smel stati v ozadju in prepustiti političnim organizacijam, da se samo s političnim prepravljanjem bore s temi neupolnimi težavami. Na žalost mi mnogo takih direktorjev, ki bi v tem pogledu in v interesu napredka zaostrevati in odločno postavljali. Te odločnosti in borbe

(Nadaljevanje na 4. strani)

STANE KAVČIĆ

manjkuje programov in načrtov. Kolektivi bi morali čimprej izdelati zelo jasen program svojega nadaljnega izpopolnjevanja. Toda tega dela se je treba lotiti resno in ne tako, da se sestanejo in pravijo, da potrebujejo milijon ali milijario, pa potem ni nič iz tega, ker bi potrebovali še dve leti za sestavo konkretnih načrtov. Z jasno ekonomsko in strokovno analizo bi moral vsak podjetje napraviti svoj program, posebno v Sloveniji, kjer je mnogo starih podjetij, ki so potrebljana modernizacija. Taki programi in načrti so potrebni ne glede na to, ali gre podjetje s tem programom takoj na konkurenč, in ali je realno upanje, da bi na tem konkurenč dobili denar ali ne. Taki program je nujno potreben, če hoče podjetje uporabljati predvsem svojo amortizacijo čim bolj ekonomsko in načrtno. Do sedaj so programi za razširjeno reprodukcijo mnogokrat bolj rezultat raznih slučajnosti ali zunanjih vplivov kot pa rezultat načrtne in premišljenega dela organov delavskega upravljanja v podjetju. Za tako delo pa je nujno potrebno, da se direktor zanimal za te probleme, da skupaj s strokovnjaki opravi vse potrebne predpraprave, na osnovi katerih bodo potem lahko organi delavskega upravljanja napravili konkretna sklepa in sprejeli potrebne načrte.

To so osnovni obrisi gospodarskih nalog, ki bi jih moral direktor gospodarske organizacije opravljati, in osnovni obrisi gospodarske sposobnosti, ki bi jo moral imeti.

Gospodarskim nalogam sledi politične. Danes si težko predstavljamo direktorja, ki nima smisla za politična dogajanja vsaj v okviru njegovega kolektiva in v okviru komune, kjer je ta kolektiv. Direktor, ki nima posluha za politične probleme, ki se v kolektivu dogaja, bo zelo težko voziti. Mnogo primerov imamo, kjer je direktor gospodarsko in strokovno zelo sposoben, je pa brez posluha za politično proizvodnjo in sicer mu v podjetju ne gredo in ne gredo. Ta funkcija namreč zahteva smisel tako za gospodarsko operativo kakor tudi za osnovna politična

gorenjski obveščevalec

MALI OGLASI

Izgubila sem novo črno galošo v Kranju do Voklega skozi Cire. Vrniti proti nagradi v oglasni idelek.

Prodam dobro ohranjen emajl in štedilnik. Masterl, Zg. Bitnje.

Prodam 2 kompletne stari postete in 1 polico. — Klanec 95, Zu-

n.

Prodam lepo zazidljivo parcelo

80 kvadratnih metrov v Kranju.

Vodovod in elektrika sta že na

parceli. Vprašati Kranj, Poljaka

št. 4.

Prodam moško kolo za 9000 din.

Pričemože 16.

Prodam dobro ohranjen motor

NSU 250 ccm štiri taktni. Vpra-

šati Podmart 37.

Prodam travnik, oz. stavbno

parcelo v Preddvoru. Naslov v

glasnem oddelku.

Prodam nivo med Dupljami in

ejami. Naslov v glasnom odd.

Smuči in sanke kupite najugode-

je pri izdelovalcu Dolencu, Stra-

šice 94.

Prodam moped HMV. Naslov v

glasnem oddelku.

Kupim pogonski benzinski mo-

tor. Naslov v ogl. odd.

Avtoservis Jesenice sprejme:

ADMINISTRATIVNO MOČ večjo

vseh pisarniških del z nekoliko

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajoce vsak de-

vanik ob 5.05, 6.00, 8.00, 10.10,

3.00, 15.00, 17.00, 22.00 in 22.55

uri ter radijski dnevnik ob

19.30 uri, ob nedeljah pa ob 6.05,

7.00, 13.00, 15.00, 22.00 in 22.55

uri ter radijski dnevnik ob 19.30

uri.

*NEDELJEK, 6. JANUARJA

Orkestralna matinica.

Radijski potopis — Zorin:

deželi kraljice Sabe - IX.

Dopoldanski koncert ko-

morne glasbe.

11.35 Radijska šola za srednjo

stopnjo: Gozdar priprevuje.

11.35 Zadovoljni Kranjeci pojo in

igrajo.

12.30 Kmetijski nasveti — ing.

Jože Šilc: Proizvodnjo ko-

ruze moramo povečati.

14.05 Radijska šola za višjo stop-

njo: Pohorski bataljon.

15.40 Listi iz domače književ-

nosti — Karel Grabelšek:

Pomlad brez lastovk (od-

lomek).

16.00 Portret slavnih pevcev —

XI. oddaja tenorist Mario

Lanza.

17.15 Srečno vožnjo! (Šoferjem

na poti).

18.00 Mladinska oddaja — Vaše

želje, naš program.

18.45 Radijska univerza — dr.

Janez Matjašič: Živali v

jama.

20.00 Jurij Saporin: Na Kulikovem

polju.

21.20 Kulturni razgledi.

TOREK, 7. JANUARJA

8.05 Zaigrjmo in zapojimo z

našimi narodnimi solisti in

ansamblji.

9.30 Slavni virtuozi vam igra-

jo.

10.10 Igramo za vas!

11.30 Za dom in žene.

12.30 Kmečka univerza — Jože

Kregar: Olepšajmo sloven-

sko vas.

12.40 Antonin Dvorak: 4 sloven-

ski plesi.

13.30 Pester čperni spored.

14.20 Za otroke — Charles G.

Roberto: Jones, Rjavček in

losi.

15.40 Potopisi in spominki —

Ložje Krškar: Ljudje in

kraji na Poljskem — I.

17.10 Naj se vam sami predsta-

vijo...

18.00 Sportni tednik.

18.45 Domče aktualnosti.

20.00 Koncert Slovenskega ok-

teta.

20.30 Radijska igra — Albert

Camus: Obseno stanje.

22.40 Obisk v studiu. 13.

SREDA, 8. JANUARJA

9.00 Prof. dr. Mirko Rupej: Je-

zikovni pogovori.

10.10 Skladbe o mestih in de-

želah.

11.35 Radijska šola za višjo stop-

njo: Pohorski bataljon.

12.30 Kmetijski nasveti — ing.

France Adamčič: Asan-

cija starejših sadovnjakov.

13.15 Pesmi in plesi narodov Ju-

goslavije.

14.05 Radijska šola za srednjo

stopnjo: Gozdar priprevuje.

16.05 Koncert po željah.

17.10 Sestanek ob petih.

17.30 S kitaro pod oknom.

KINO

»STORŽIČ« KRANJ, 6. in 7. ja-

nuarja ob 16., 18. in 20. uri nem.

jug. barv. film »DEKLETA IN

FANTJE«. Od 8. do 10. januarja

ob 16., 18. in 20. ur. franc.

jug. cinemascop barvni film

»MIHAEL STROGOV«.

RAZGLAS

18.00 Kulturni pregled.

18.50 Razgovori o mednarodnih vprašajih.

22.15 Dvalet minut s plesnim orkestrom Radia Ljubljana.

CETRTEK, 9. JANUARJA

8.05 Naši radijski amaterski zbori pojo slovenske narodne in umetne pesmi.

9.00 Glasbeni album.

10.10 Iz naše zabavne diskoteke.

11.30 Čljetbenom — dober dan!

(V. Ferra - Mikura: Obisk

pri kralju Ledenku in še

pesmice o zimi).

11.45 Pesmi za naše male.

12.30 Kmečka univerza — ing.

Karl Puppis: Metioracijska

poskusna polja - njih na-

loga in namen.

14.20 Zanimivosti iz znanosti in

tehnike.

15.40 Humoreska tega tedna — Ilf Petrov: Grof Sredo-

zemski.

16.00 Z našimi in inozemskimi solistili in skladatelji.

17.10 Na starci farmi.

18.00 Radijska univerza — Milica Petrović: Vpliv duševnosti na delovno storilnost.

18.45 Tedenski notranje-politični pregled.

20.05 Četrtekovo večer domačih pesmi in našev.

21.00 Pogovor ob obilni letini partizanske proze.

PETEK, 10. JANUARJA

8.05 Jutranji divertimento.

9.00 Radijski potopis — Zorin:

V deželi kraljice Sabe - X.

10.10 Dopoldanski koncert soli-

stične glasbe.

11.30 Za dom in žene.

12.00 3 uvertura Gioacchino Rossinija.

12.30 Kmetijski nasveti — Geome-

ter Franc Trnovec: O

zemljiškem katastru.

13.15 Od arje do arje.

14.05 Radijska šola za višjo stop-

njo — M. Klemenčič: No-

MIMI
MALENŠEK
KONČ
VIGENCI
ROMAN

97

Prikimavali so, toda še zmeraj so molče čakali, da bo sam povedal do konca.

Povedal jim je, kako misli. Največji del naročila bi odstopil Rotarju, ki ima največjo „bando“, drugi bi prevzeli manj. Povedal je tudi ceno, ki jo je pripravljen plačati. Kovači so zamišljeno gledali v mizo, plili, preudarjali, računali. Zlahka so spregledali, da hoče Dominik pri tem poslu zaslužiti, ne da bi sam kaj delal.

»Plačaj več,« je zahteval Rotar. »Za to ceno ne morem delati. Zaslužili bi komaj kaj več kot navadni kovački hlapci.«

Dominik jih je smehljaže gledal, odkimal in razpri roke — pri tem je bila njegova pohabljenica desnica videti skoro neznanska — in rekel:

»Jaz si upam delati za to ceno in pri tem še nekaj zaslužiti. Človek mora poštano zgrabiti za vsako delo in pri tem ne sme gledati na uro, kakor najet delavec. Več ne morem plačati, ker ne bom imel pri tej kupčiji niti krajcarja zaslužka, niti krajcarja, to vam rečem! Torej — sprejmite ali ne?«

Niso še upali pritrdiri, naročili pa so pijače in se začeli pogovarjati, kako trdo gre dandanes kovačem. Tovarne izdelujejo žbleje tako poceni, da jih z ročnim delom ne moreš do živega. Najhuje je, odkar tovarna na Savi odjeda kovačem kruh. Ko so dovolj dolgo tožili čez slabe čase, jih je Dominik še enkrat vprašal, ali sprejmejo delo. Zdaj so bili voljni, moško so mu segali v roke in Rotar ga je celo potrepljal po rami, tiščal mu je svoj kozarec in pijano vpil:

»Dominik, ti si pravi mož! Še dve leti nista pretekli, odkar si sam prišel v Kropo za kruhom, zdaj pa nam daješ zaslužek!«

Naslednji dan so vzeli iz njegovega skladišča železo in začeli delati. Toda že čez dva dni je prišel Rotar k njemu. Dolgo je mencial, preden je povedal:

»Rad bi razdrli dogovor. Za to ceno ne morem delati.«

»Zakaj ne?« je mrzlo vprašal Dominik.

»Človek božji, to so ladijski žebli, biti morajo dvakrat kaljeni. Na to nisem pomislil, ko sem se dogovoril s teboj. Včeraj smo delali ves dan, pa nismo naredili skoro nič. Tega dela tudi nismo vajeni, zaslužili ne bomo niti za sok.«

Dominik je pomisli, potem pa odgovoril:

»Ne bom te sill, Rotar, čeprav si pred pričami prevzel delo. Natanko sem ti povedal, koliko plačam. Takrat se ti ni zdelo premalo. Kljub temu pa lahko nehaš. Samo nekaj ti še povem: Ti žebli so gotov denar! Kakor hitro jih boste naredili, boste dobili plačilo. Nobenega čakanja, nobenega zavlačevanja! In če res misliš, da gre delo prepočasi od rok, stopi z menoj in poglej kako delamo mi!«

Peljal je kovača v spodnji vigenc, kjer so kovali ladijske žeblice. Kljub temu, da je Dominik zgornji vigenc popravil, je bil spodnji še vedno boljši. Rotar, ki je bil izkušen kovač, je takoj videl, da tu gospodari skrbna roka. Nikjer ni opazil na vlake, orodje je bilo skrbno razpostavljeni v lesenih zatikih ob steni, pokvarjeno so ločili od dobrega. Kladiva so si prinašali kovači sami. V ješah je žarelo oglje, po trije kovači hkrati so greli cajne. Rotar jih je gledal pri delu in se čudil, kako hitro je bil ladijski žebelj skovan. Žebli so se kopičili v zabojsih, močni, dobro kaljeni, s širokimi, ploščatimi glavami.

Rotar je premisljal. Dominik je imel prav. Raztorgotil se je na svoje ljudi, ki leno postavajo, pijejo žganje, kvantajo in puščajo, da jim čas mineva brez haska. Dominik je drugega kovača zares... Ko sta zapustila vigenc in postala pred vrati, je negotovo dejal:

Radovljški purgerji niso marali železnice

Spomini iz dobe gradnje gorenjske železnice

• Komaj slabih 13 let nas loči od stoletnice gorenjske železnice. Prvi vlak je, z večjo brzino kakor danes, pripeljal iz Ljubljane v Trbož 14. decembra 1870. Marsikomu ta železnica ni bila všeč že pred in med gradnjo, nekaterim pa se je zamerila potem, ko je stekla. Množič zavajajo danes, da imajo vlak zamude, da se dogajajo nesreče in prispevajo vse to nemarosti železiškega osebja, pa so v zmoti. Gorenjska železnica je bila zgrajena kot glavna proga II. reda in so

• Konservativnost in predvsem različni osebni interesi so marsikje povzročili, da so se ljudje branili železnice sploh ali pa vsaj postaje. Se v tem stoletju so v Gorenjsavski dolini trije, ki so opravljali za cesarsko-kraljevo pošto vožnje, nahujskali prebivalstvo, zlasti spletarje, da so preprečili zgraditev železiške proge Smartno po Paki — Mozirje — Gornji grad, ki bi se morala v drugi fazi gradnje podaljšati skozi predor pod Menino planino in Kamnik. Ko se je takratni župan vrnil z Dunaja v svojo občino Rečico ob Savinji z veselo novico, da železnice ne bo, so ga navdušeni občani s poštevno kočijo nesli na ramah in v sprevodu v gostilno, kjer so veliki dogodek slavnostno zalihi. Za to prvo fazo gradnje je obstojal popolnoma izdelan projekt in so bili na Dunaju odobreni vsi krediti.

• Ni se čuditi, da so se ljudje dobrih 40 let pred ravno opisanim dogodkom branili železnice ponokod tudi na Gorenjskem. Ko sem kot gimnazijec v času pokojnega avstrijskega cesarstva v počitnicah spremjal oceta, ki je kot deželní inženir vodil gradnjo večjih vodvodov na Gorenjskem, so pripravovali pri tem zaposleni inženirji in upravní uredniki mično zgodbo, zakaj mesto Radovljica nima železiške postaje. Takrat je imela namreč samo postajališče brez stranskega tira, po-

dobno postajališče Sentjošt. Prvotni projekt pa je bil napravljen tako, da je pritekla železnica že pred Radovljico na ravnino. V Predtrgu pa je bila projektirana večje železniška postaja takega obsega, kot je sedaj v Lescah. Takratni radovljški purgerji, na čelu z gospodom županom in z gospodom dekanom, pa so na številnih sejah, opravljenih deloma na občini, največ pa v gostilni, po resnem in dolgotrajnem premišljevanju prišli do spoznaja, da železniške postaje v Radovljici niti treba. Kajti, so dejali, da bo tukaj postaja, se bo tam naselila kmalu tudi kakšna fabrika in za prvo morda še druga. S fabriko pa bo prišel socialist, ki bo v nevarnosti vera, morala deklet in tudi poročenih žena.

• Takratni pristojni avstrijski minister je bil nek češki inženir, ki je bil Slovensem naklonjen. Ko mu je gospod župan bolj pravilno povedano Herr Bürgermeister, sprekil sklep svojih purgerjev, ki minister ponovno prigovarjal, naj se ne branijo postaje, ki bo prinesla pretežnji večini prebivalstva velike gospodarske koristi. Purgerji pa so neomajno vtrajali pri svojem sklepu za zaščito vere in ženske morale. Njegova ekscelenca je končno pristal na željo purgerjev in jim ljubezno odgovoril: »Prav! Ce postaje nikakor nočete, vam je ne smemo vsliti. Samo to vam še povem, da boste ta sklep obžalovali. Ampak postaje ne boste dobili niti takrat, ko jo boste želeli.« Ker je minister ter dobro poznan, je dal projekt spremeniti tako, da se proglaša od Otoča po strmem savskem bregu pod Radovljico tako, da šele za mestom pred Lescami zavije v ravnino. Stranski spletični tiri, ki ga ima sedaj železniška postaja Radovljica, je bil zgrajen šele med prvo svetovno vojno zaradi vojaških potreb za bližnjo soko fronto. Dr. Sbrizaj Teodor

Radovljška železniška postaja je sicer svojevrstna, toda za potnike nič kaj ustreza.

po njej vozili pred prvo svetovno vojno le maloštevilni osebni in tovorni vlaki. Njena trasa in varnostne naprave ne ustrezajo močnemu mednarodnemu prometu, ki sedaj teče po tej progi. Slovenskemu železniškemu osebju je treba zato izreči vse priznanje, da z velikansko požrtvovnostjo, vestnostjo in z neštevilnimi nadurami obvlada ta promet.

• Med opimi, ki jim ta železnica kmalu po otvoritvi prometa ni bila všeč, je treba razen gostilničarjev in kovačev omeniti tudi očete franciškance v Ljubljani. Obrtnik so kmalu občutili pomanjšanje prometa na cesti, ker je znaten del tovornega prometa prešel s ceste na železnicu. Jezo očetov franciškanov pa sočno opisuje naš veliki pisatel Janez Trdina v svojih spominih. Železnica je povzročila znaten porast romarjev na Brezje. Zaradi tega je prišlo manj tistih, ki so iskalni pomoci v franciškanski cerkvi v Ljubljani in se je to poznalo pri ofru. Trdina piše, da je zaradi tega neki pater s prižnico v Ljubljani tožil, da je železnico in romanje iznasel sam hudo.

— Ce se hitro ne naučiš plavati, bomo moraliti iti na počitnice v planine namesto na morje!

— Naš trener je pa sila! Svojo ženo je postavil pred nasprotnikova vrata...

400 let stara hiša

Kot pravijo domačini v Trsteniku je hiša »Pri Brstnek« že stara kakih 400 let. Če je to res ali ne, ni važno. Res je, da je to najstarejše bivališče v vasi, ki jo hitri napredek kraja potiska v ozadju, in bo kaj kmalu le še kot redki spomin na nekdanje čase.

K. M.

Zanimivosti

RADIJSKE SPREJEMNIKE
OKOLI VRATU

Na švicarskih tovornih kolodovrih so opremili premikače z radijskimi sprejemniki, ki jih nosijo okoli vrata. Tako so v stalni zvezi s signalnim mestom, kar bo močno omejilo število nesreč.

SRCE IN PLJUČA
V HLADILNIKU

Dva ameriška znanstvenika zatrjujeta, da bo v prihodnosti močno konservirati v posebnih hladilnikih človeško srce in pljuča ter jih po kakih nesreči ali hudi bolezni vstaviti pacientu. To domnevno sta podprtia z izjavo, da jima je uspelo presaditi omenjene organe iz ene živali v drugo.

KAMERA
ZA »TOPLOTNE SLIKE«

Neko ameriško podjetje je pred kratkim pokazalo izpopolnjeno kamero za topotne posnetke. Namesto svetlobnih valov uporablja la kamera topotne valove, ki jih oddajajo posamezni predmeti. Deluje po načelu, da vsi predmeti, ki imajo temperaturo nad 273 stopinj Celzija pod ničlo — to je takoimenovana absolutna ničla — oddajajo topotne valove.

HOTEL ZA NUDISTE

Na željo članov nudističnega kluba gradijo nedaleč od New Yorka prvi hotel za nudiste (nagi). V njem bo prostora za 300 gostov. Sobe bodo zelo moderno urejene. Hotel bo imel pokrite plavalne bazene, televadnice, terase za sončenje, teniška igrišča in velik park. Lastnik bodočega hotela že sedaj napoveduje, da bo vladal v hiši strogi red in da bo veljalo za hiši strogi red in da bo bodoči gost običej po hotel-skih prostorih. Če bo deževalo, bodo smeli gostje hoditi z dežniki po parku. Hotel bodo odpri čez nekaj dni. Za prvih osem mesecov so oddane že vse sobe.

MIŠI SO MU POJEDLE
POL MILIJONA

Ivan Pinčič iz Orleca pri Cresu je hrani vse svoje prihranke v slavnici, na kateri je spel, toda v hiši so bile tudi miši, ki so našle tako slabo spravljene lisotake ter jih razgrizle okoli pet sto.

KRANJSKA HUMORESKA

NOVOLETNA ZAMERA

Ker ni bilo trinajste plače, mi je že Dedeck Mraz povzročil veliko skrbi. Zato sem še začel hajkati po trgovinah. Ves Kranj sem prebrel, povsed se prerival in čakal v vrstah in ko sem prišel do prodajalke, sem tisto šepnil na uho: »Tole zimske ženske hlače. Veste... za ženo!« Pri tem sem vedno zardel. Pokazali so mi v mnogih trgovinah lepe smučarske hlače, neke vrste kavbojke in druge.

»Nikartel« sem dejal prestrašen. »Talte hlače imam za zdaj pravico le juž nositi v hiši,« sem dejal. Iskal sem spodnje hlače, ki bi naj pa bile tople, volnene, zimske. To sem povsed dejal, bodo menda dobili pozneje — nekoč na spomlad ali poletje!

Toda naslednjega dne so mi kolegi svetovali še nekaj: hlačke, zavite v lepem papirju, z vizitico, smrekovo vejico ali češarkom — nekaj nezgodnega, pristrnega.

Spet sem se zmužnjal iz službe in iskal ves dopoldan. Nijkjer niti! Pa sem se spomnil in jo mahnil čez savske most proti Kalvariji. Vejico na prvi smrek ob poti je bila moja žrtev.

Za zavitek je že vse tu. Tako sem si mislil in si že predstavljal, kako bo Štefka žarela od presenečenja in sreče, ko bo ta zavitek odpirala v medli svetlobi svečke male novoletne jelke. Toda...! Ko sem v popoldanskih »nadurah« na svoji pisalni mizi pripravljal končno presenečenje, sem se spomnil na vizitko. Planil sem v trafiko. Jojme, vse so razprodali, so redki. Bile so samo še »gmajne« razglednice po 6 dinarjev. To bi bil pravi škandal! Bežal sem po trafikah naprej. Niskjer nič primernega! Takrat sem se spomnil, da je v Kranju tudi knjigarna. Zaril sem se v gnečo med puliti. Dobil sem razglednice — menda edine z novoletnimi voščili: prava fotografija, nekakšen štor, parobek drevesa v zasneženi pokrajini.

Po dveh dnevnih iskanja in dela je bil zavitek gotov. Vse je bilo lepo. Samo Štefka se te dni jezi. Zaman ji je pravilen, da volnenih hlačk ni bilo, da bodo morda poleti na razpolago, zaman trdim, da okraskov za zavitek nisem mogel kupiti nikjer, ona trdi svoje: »Si že pokazal, koliko me imam radi! Najbolj pa mi je zamerila za tisto nesrečno kerto. Štor si mi poslal! Ze vrem, kam cikša!« pravi in v tem letu še nisva spregovorila kot se spodboli.

Zato se zdaj jezim na trgovine in trafike, čeprav mi to nič ne pomaga.

K. M.